

הצעה לפתרון בחינת הבגרות בלשון

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית
מרכיב 70% מן הרמה הרגילה

מועד חורף תשפ"ג 2023

סמל שאלון: 11281

הפתרון נכתב על ידי מיה צאלח-גפני ואסף גבעתי

חלק ראשון - הבנה והבעה

1. התפיסה המוצגת בפסקה א' היא שטקסי הנימוסים הם ריקים מתוכן, והתנהגות מנומסת היא במהותה התנהגות צבועה ולא "דוגרית". לעומת זאת, בפסקה ה' מתוארות מטרות חיוביות להתנהגות מנומסת, כגון: תוכן, כוונה, רגש והכרה בזולת. הכותב אף מגדיל ואומר בפסקה ה' שהמטרה של הנימוסים היא מבורכת ומשקפת תודעה חיה ונוכחת של השוויון בין בני האדם.

2. א. (1) התנהגות מנומסת היא צבועה ומלאכותית.

(2) ייתכן שהתנהגות מנומסת היא באמת צבועה ומלאכותית, אך מחוות נימוסים מבטאות הכרה בזולת ובמצבו, ויש בהן ערך אמיתי.

ב. לדעתי, כותבי מאמרים 2 ו-3 עשויים בהחלט להסכים לדעתו של כותב מאמר 1. בדומה לכותב מאמר 1, שניהם חושבים שהתנהגות מנומסת אינה מבטאת אותנטיות או כנות בהכרח, אך הם כלי חשוב לתקשורת שאינה פוגענית בין בני אדם. ביסוס ממאמר 2 – "למרות האופי השטחי והצבוע של הנימוס, לעיתים דווקא התנהגות מנומסת מתקבלת כעדות לאופי מוסרי". ביסוס נוסף: "הנימוס חיוני במיוחד עם אנשים זרים". ביסוס ממאמר 3 – "מדובר בצורת ביטוי חיונית מאוד מבחינה חברתית, אך לא אותנטית, מעין שקר הכרחי".

3.

נימוסים	הבעת רגשות	
	יש יסוד של התחשבות בזולת.	המשותף
התחשבות שאינה עמוקה בזולת.	התחשבות עמוקה בזולת.	ההבדלים
ביטוי של ערכים שטחיים בלבד והסתרת רגשותינו האמיתיים.	כנה, טבעית וספונטנית.	

4. א. המאמר דן בשינוי כללי הנימוס והשחרור שחל בהם לאורך השנים. כותב המאמר

טוען שהדעה הרווחת היא שהדור הצעיר כיום מנומס פחות מהדור הקודם, אך

מוסיף שהטענה הזו קיימת כבר מאות שנים.

ב. II – הוא מסכים עם הקובלנה הידועה, ובה בעת הוא אינו מאשים את הדור הצעיר.

5. כתיבה ממוזגת

חלק שני – לשון

פרק א: חובה – שם המספר ואותיות השימוש

6.

- אַרְבַּעַה עֶשֶׂר בספטמבר
- תשע מאות תשעים ושניים נשים וגברים
- בין 0 ל-ארבע.
- עשרה אחוזים
- שְׁלֹשֶׁת המקומות
- פי אחד וחצי
- במקום ה- חמישה עשר.
- אחד עשר מאמרים
- כְּשֵׁבַע עֶשְׂרֵה שנים ; שְׁמוֹנֶה עֶקְרוֹנוֹת

פרק ב: תחביר

7. א. תיאור נושא לואי נושא לואי נושא לואי+לואי לואי (אופן/זמן)
לעיתים התנהגות מנומסת מסתירה את רגשותינו האמיתיים.

ב. (1) I. למרות התועלת שבנימוסים הם נתפסו ריקים מתוכן.

הסוג התחבירי : משפט פשוט

II. הנימוסים הם תולדה של עולם מעמדי והיררכי, ואף על פי כן הם

מפתחים תודעה של שוויון בין בני אדם.

הסוג התחבירי : משפט איחוי (מחובר)

(2) ויתור (הסתייגות)

(3) אף על פי שיש תועלת בנימוסים, הם נתפסו ריקים מתוכן.

או:

יש תועלת בנימוסים, למרות זאת הם נתפסו ריקים מתוכן.

8. א. (1) עשויה למנוע ; הלכו והתרבו

(2) לנעימה = נושא שמני

מבטאות = נושא פועלי

ב.

פסוקית תיאור תנאי

פסוקית לואי

אם נבחן את התועלת שיש בהתנהגות מנומסת, נוכל להבין את תחום הנימוסים כולו.

ג. (1)+(2)

I. לואי כולל

נימוס הוא צורת ביטוי חיונית, אך לא אותנטית.

II. תיאור (מקום) כולל

אדם מסיט את מבטו הצידה באוטובוס או ברכבת בשעה שמישהו לידו מנהל שיחה אישית בטלפון.

(3) קשר של ניגוד

9. א. (1) I. אדוני הנכבד, כנראה אינך מבין את חומרת המעשה.
- II. עם הזמן אנשים מרגישים מחויבים פחות לכללי הנימוס, אולי משום שזה אפשרי.

- (2) הבעת ספק
- ב. נושא אוגד
- אין ספק שהשילוב בין רגשות ובין נימוסים אינו פשוט.

- ג. צריך
- יש לתת את הדעת על הבעיה הרצינית שיש לנו.

- ד. (1) בחירת הנציג הכתה את כולנו בתדהמה.
- (2) משמעות 1 : הנציג בחר / הנציג עשה בחירה.
משמעות 2 : הנציג נבחר / בחרו בנציג.

10. א. (1) בניגוד לפשעים פליליים הנימוס נוגע לעניינים שוליים, כמו כללים לניהול שיחה, אופן האכילה וצורת הלבוש.

- (2) עניינים שוליים
- (3) מושא

- ב. ביטויים בלשון נקייה, כמו "לדעתי" ו"נדמה לי" מאפשרים להבליע עמדה נחרצת במעטפת של נימוס.

- ג. 1. אמור שלום בקידה קלה!
2. השאר את הנעליים בכניסה לבית!
3. אל תפגין רגשות בציבור!
4. בזמן ארוחה שתה את המרק ישירות מן הקערה!

11. א. (1)

נשוא

אני מביטה בהשתאות כיצד הם עולים במדרגות הנעות.

נושא

נשוא

נושא

העולים עומדים צמודים לימין, ואילו הממהרים מדלגים בנוחות

משמאל לאנשים העומדים.

(2)

בהשתאות ; במדרגות

אפשרויות תשובה נוספות : צמודים ; בנוחות ; משמאל

(3)

מי שממהר, מדלג בנוחות משמאל לאנשים העומדים.

ב.

.I

פסוקית לוואי

.II

פסוקית תיאור (סיבה)

.III

פסוקית מושא

.IV

פסוקית נשוא

12. א.

הפועל	השורש	הבניין
נוכל	י-ו-כ-ל	פעל (קל)
מְקַנֵּית	ק-נ-ה/י	הופעל
הוֹקִיעוּ	י-ו-ק-ע	הפעיל
הִצְטִירוּ	צ-י-ר	התפעל
הוֹאֵץ	א-ו-י-ץ	הופעל
מוֹרָה	ו-י-ר-י/ה	הפעיל

ב. (1) מתיר – לנתר

(2) מיותר – להותיר

(3) התָּרָה – התראה

(4) תר - מְתִיר

13. א. (1) ש-י-ו-ח

(2) צמד I: פועל: שח; שם פעולה: שיחה; הבניין: פעל (קל)

צמד II: פועל: משוחח; שם פעולה: שיחוח; הבניין: פיעל

ב. (1) י-ו-ע-ד

(2) עד

(3) העיד, תעודה.

ג. הפועל: מצויים הבניין: פעל (קל)

הפועל: מדובר הבניין: פועל

הפועל: נתפסת הבניין: נפעל

אפשרות נוספת –

הפועל: מנוגדים הבניין: פועל

14. א. (1) מגיעים - פועל
 עולים – שם עצם
 מתמודדים – פועל
 מקובלים – שם תואר
 (2) מגיעים – נ-ג-ע
 עולים – ע-ל-י/ה
- ב. (1) (שם תואר) נעים – נ-ע-מ
 (2) (פועל) נעים – השורש: נ-י-ו-ע הבניין: פעל (קל)
- ג. (1) העוגה אכילה – צורך נטייה שמשמעותו הטייה לנקבה.
 (2)

משמעות המשקל	המשקל		
שם פעולה של בניין פעל (קל)	קְטִילָה	הנימוס עוסק בכללי ניהול שיחה ובאופן האכילה.	I
שם תואר	קְטִיל	העוגה אכילה גם לאחר כמה ימים, בתנאי שהיא נשמרת בכלי סגור.	II

15. א. (1) ח-ו-י/ה
 (2) מְחֹות היד – צורת סמיכות לנקבה.
 אָו:
 מְחֹות אלה – צורת רבים לנקבה.
- ב. במילה מְהוּת הצורך הסופי וְת הוא צורך גזירה, ומשמעותו שם עצם מופשט.
 במילה מְהוּתִי הצורך הסופי י הוא צורך גזירה, ומשמעותו שם תואר.
 במילה מְהוּתִית הצורך הסופי ת הוא צורך נטייה, ומשמעותו שם תואר בנקבה.
- ג. הבסיסים של המילים בנקאי, ספורטאי שאולים מלעז, ואילו הבסיסים של המילים דבוראי, ימאי הם מן השפה העברית.
- ד. בימינו המחיר ש נְגָה נְגָה על הפרת כללי נימוס נמוך מן המחיר עֲנָה עֲנָה על הפרתם של כללי נימוס אלה בימי הביניים.

16. א. I. - השורש של המילה הוֹנָאָה : י-ו-נ-י/ה

- הַגִּירָה

II. - השורש של המילה גלוי : ג-ל-י/ה

- תְּנַאֵי

ב. מונע

- ג. (1) רכבת – שורש ומשקל
רכבל – הלחם בסיסים
כרמלית – בסיס + צורן סופי
- (2) רכבת – גלשן
רכבל – קטנוע
כרמלית – הסעית
- (3) מסוק – נסיקה
מטוס – טיסה
דאון - דאייה